

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt VIII. a Alexander III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

que res, Alciatus lib. 1. disput. cap. 11. Ripa de peste, tit. de remedijs ad convent. Alia ratio additur in l. Mercator 4. C. de commerc. & mercat. ne alieni Regni, quod non convenit, scrutentur arcana. Facit lex 2. C. quando & quibus quarta pars. Facit edictum Theodorici apud Cassiodorum lib. 2. var. cap. 12. ibi: Si desideris nostris commercia peregrina famulantur, si prolato auro acquirunt eterna devotio, quanto magis suis bonis abundare debet Italia, cum nulla in parendo probeatur sentire detrimenta. Et ideo Larijs species nullatenus jubemus ad peregrina transmitti, sed in usus nostros propitia divinitate servetur, ne quod in nostris partibus conficitur, noxiâ diligentia deesse videatur. Quod præcipue procedit cum merces deferuntur ad hostes, & barbaras gentes, l. 2. C. que res exportari, juxta quam distinctionem accipiendus est textus in l. allegatis 8. C. de vectigal. & commiss. sæpe enim transfugæ usum armorum, artemque fabricandi ea transtulerunt ad Barbaros maximo cum suorum detrimento. Exemplum extat apud Herodianum lib. 3. Quare eos, qui naves conficere barbaros docuerunt, capitali supplicio punitos legimus in l. his qui, C. de pœnis; & eodem jure illud cautum est, ut cuiuscumque operâ & dolo malo hostes nostri commatu, armis, telis, equis, pecuniâ, aliâve qualibet re adjuti fuerint, tanquam læsæ Majestatis reos puniendos esse, l. 4. ff. ad leg. Jul. majest. adde legem 3. C. de servis fugit. & Cassiodorum lib. 2. var. cap. 12. notarunt & illustrant Stenbechius ad Vegetium lib. 4. de re milit. cap. 8. Petrus Faber lib. 1. semestr. cap. 16. Solorzani lib. 2. de jure Indiar. cap. 15. Lipsius ad Tacitum lib. 2. annotat. 66. Salmasius in notis ad Vopiscum. fol. 388. Mercurialis lib. 1. variar. cap. 24. & lib. 6. cap. 26. quæ omnia si jûste statuta sunt, & procedunt in deferentibus merces ad hostes, exterarumque nationes, quanta majori cum ratione observari debent in deferentibus arma, & similia ad Sarracenos, Turcas, Hæreticos, aliosque Christianæ religionis hostes. Quare tot Ecclesiæ constitutionibus sub gravissimis pœnis, & censuris id prohibitum fuit, circa quas varios casus examinant, & exponunt Duardus, Fragofo & alii scriptores in Bullam Cœnæ Domini, Scortia, & Gibalinus ubi supra. Illud omnittendum non est, Inquisitores hæreticæ pravitatis in

Hispania procedere contra deferentes arma, vel equos ad infideles. Cantera qq. crimin. cap. 1. num. 68. Diana part. 4. tit. 7. resol. 19. & in Inquisitionibus Aragoniæ etiam proceditur in exportantes equos in Galliam Bobadilla tom. 1. po. lit. c. 14. n. 5. Carena de offic. Inquisit. 2. p. c. 17. §. 20.

Nec obstat dubitandi ratio supra adducta; nam licet contractus emptionis, & venditionis juris gentium sit, & ideo Principes absolutè subditis illum prohibere non possint, tamè respectu aliquarum personarum, seu rerum ex justis causis simile commercium interdicerè valent, quia talis prohibitio nititur potentiori, naturalique ratione; nam ut inquit Alb. Gent. lib. 1. de jure belli, cap. 21. jus commerciorum æquum est; at æquius tuendæ salutis est. Illud gentium jus, hoc naturæ est. Illud privatorum est, hoc regnorum. Cedat igitur regno mercatura, homo naturæ, pecunia vitæ, ut profequitur Arnisæus lib. 1. de repub. cap. 3. sect. 3. Unde ex ratione proximè adducta potuit Ecclesia prohibere Catholicis venditionem armorum, & similiarum rerum cum Sarracenis, & infidelibus. Nec obstat augmentum ipsius difficultatis; nam licet libertas juris naturalis sit, tamen aliâ potentiori naturali ratione plerumque servitus admittitur contra ipsum jus naturæ, ut probavi in cap. final. de servis non ordin. & inter eos enumeratur casus, cum quis in pœnam delicti admissi libertatē amittit, servusque fit, veluti jure civili, si homo liber ad pretium participandum sese venundari passus sit, & jure canonico filii à clericis procreati ex concubinis servi nascuntur, ut probavimus in cap. 1. de filiis presby. Unde rectè, pièque in præsentī casu, cum pœna capitis jure civili statuta esset in eos, qui arma & merces prohibitas ad hostes exportarunt, l. cotem, ff. de publican. l. final. C. quarum rerum, l. 2. & 4. C. de commercis, l. nemo, C. que res exportari. Novel. 63. Leonis, l. 22. tit. 5. part. 5. Cujac. in dict. l. cotem, & ad tit. Cod. que res exportari, Alb. Gentil. de advocat. Hisp. lib. 1. cap. 20. Bobadilla lib. 4. polit. cap. 5. Ecclesia potuit imponere servitutis pœnam deferentibus arma ad Sarracenos, aut in eorum navibus regimē accipientibus.

CAPVT VII.

Alexander III.

Consuluit, & c. Iudæos etiam de novo construere synagogas, ubi eas non habuerunt, pati non debes; verum si antiquæ corruerint, vel ruinam minantur, ut reædificent, poteris æquanimitè tolerare, non autem ut eas exalcent, aut ampliores, aut pretiosiores faciant, quàm antea fuisse noscuntur; qui utique pro magno debent habere, quod in veteribus synagogis, & suis observantijs tolerantur.

NOTÆ.

^a Alexander III. Ita etiam legitur in secunda collectione, sub hoc titul. cap. 1. &

in cap. consuluit 29. de appellat. ubi extat alia pars hujus textus, ut ibi notavi, & commentarium dedi supra in cap. 1.

CAPVT VIII.

Alexander III.

Ad hoc præsentium auctoritate mandamus, atque præcipimus, quatenus omnibus Christianis, qui sunt in jurisdictione vestra, penitus interdicitis, & si accesserit, eos ecclesiastica distictione compellatis, ne ipsi Iudæorum servitio

D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. V,

N 2

assidue

assiduè pro aliquâ mercede se exponant: quod etiam obstetricibus, & nutricibus eorum prohibere curetis, ne infantes Iudeorum in ^b domibus eorum nutrirî præsumant, quoniam Iudeorum mores, & nostri in nullo concordant, & ipsi de facili ob continuam conversationem, & assiduam familiaritatem instigante humani generis inimico, ad suam superstitionem, & perfidiam simplicium animos inclinarent.

NOTÆ.

^a **A**lex. III.) Itactiam legitur in secunda collectione, sub hoc tit. cap. 2. ubi additur, pars capituli Licet. Unde cognoscitur, in præfenti referri partem textus in cap. licet 23. de testibus: & integra decretalis extat post Concil. Later. sub Alex. III. part. 20. cap. 2.

^{i.} **b** Domibus.) Unde dubitari solet, an saltem extra domum possint. Judæi habere Christianas nutrices pro ablaclandis filiis propriis. Et negativam sententiam tenent in præfenti Joan. Andreas Butrius in fine, Anania num. 5. Felinus n. 3. & alii, quos referunt & sequuntur Azor. tom. 1. instr. lib. 8. cap. 22. quest. 9. Sanchez lib. 2. summa, cap. 31. num. 19. Ricciulus lib. 2. de jure person. cap. 28. num. 17. quæ sententia verior est, etsi contrariam teneant Glossa in præfenti, Cardinalis, vers. Oppono, Socinus num. 4. Abbas num. 2. nam cum præfens prohibitio ea nitatur ratione, videlicet, ut communio Judæi cum Christiana vitetur, & hæc ratio æquè militet cum filii Judæorum à nutricibus Christianis, etiam extra domum ablaclantur, idem jus statuendum est, argumento legis illud, ff. ad leg. Aquil.

COMMENTARIUM.

^{2.} **C**um omnis communio etiam politica Christianis cum Judæis prohibita sit, cap. omnis 14. 28. quest. 1. cap. sepe 22. 8. quest. 1. Concil. Il. liber. can. 50. Si clericus, vel fidelis cum Iudæis cibum sumperit, à communione abstineat, ut emendetur. Epau. can. 15. Iudeorum convivii etiam laicos constitutio nostra prohibuit, & ne cum illo clericus panem comedat, quisquis in Iudeorum fuerit convivio inquinatus. Venericum can. 12. Agathense can. 40. Aurel. 3. can. 13. Christianis convivium interdicimus Iudeorum, in quibus si forte fuisse probantur, annuali excommunicationi pro hujusmodi contumacia subiacent. Matifcon. can. 15. Nullus Christianus Iudeorum convivii participare præsumat. Quod si

facere quicumque, quod nefas est dici, clericus aut secularis præsumperit, ab omnium Christianorum consortio se noverit compefcendum. Meldense can. 73. Metense can. 4. Nemo Christianorum cum Iudæis manducet, & bibat, vel quidquid comedit, aut potari potest, à Iudæis accipiat. Palentinum anno 1322. can. 21. Illustravi in dict. can. 50. Concil. Il. liber. I. deo sæpe cautum legimus, ne Christianus in famulatu, aut servitio Judæi sit, etiam ut nutrix filiorum ejus, cap. Iudæi, cap. etsi Iudeos, hoc tit. cap. unic. hoc tit. in 5. compil. ubi Honorius III. universis Episcopis Ungaria: ita scribit: Nefas est, ut sacri baptismatis unda renatus in fidelium ritu, vel conversatione fœderetur, aut religio Christiana subjæta infidelibus polluat. Similiter ob vitandam ipsam communionem in can. 10. Concil. Trul. Episcopi Orientales dîferè vetant, ne quis, vel clericus, vel laicus, si in morbum incidit, Judæum medicum quemcumque arceffat, aut pharmacum ab eo accipiat, alioquin clericus deponatur, laicus verò excommunicetur. Quod idem in Occidente cavit Gregorius XIII. in Bulla relata à Filefaco lib. 1. select. cap. 12. Illustrant ultra congestos à Barbofa in præfenti, & à Cenedo in collect. ad Decretum, collect. 15. Majolus dier. canicul. tit. de perfidia Iudeor. fol. 656. Sanchez in præcept. Decalog. lib. 2. cap. 31. P. Suarez de fide disput. 18. sect. 6. Azor part. 1. instr. lib. 8. cap. 22. Didacus Perez in l. 4. tit. 3. lib. 8. Ordin. Ricciulus lib. 2. de jure person. cap. 28. num. 11. & etiam novo jure repetita est præfens prohibitio constitutionibus Pauli, quæ incipit: Cum nimis, §. 4. Gregor. XIII. constit. 70. quæ incipit, Antiqua Iudeorum: ubi etiam statuitur, ut eo casu possint Judæi puniri ab Inquisitoribus hæreticæ pravitatis. Nec ad hoc possunt habitari à Principe seculari, cap. consuluit 3. de appellat. nec etiam ab Episcopis, cum hæc prohibitio sit Concilii generalis, in qua Episcopus dispensare non valet, ut resolvit Ricciulus dict. cap. 28. num. 284.

CAPVT IX.

^a Clemens III.

Sicut Iudæi non debent sine licentia in ^b synagogis, ultra quàm lege ^c permisum est, præsumere, ita in iis quæ eis concessa sunt, nullum debent præjudicium sustinere. Statuimus enim, ut nullus Christianus invito, vel nolentes ad baptismum eos venire compellat. Si quis autem ad Christianos causâ fidei confugerit, postquàm voluntas ejus fuerit patefacta, Christianus absque calumnia ^d efficiatur: quippe Christiani fidem habere non creditur, qui ad Christianorum baptismum non spontaneus, sed invito cognoscitur pervenire. Nullus etiam Christianus eorum quemlibet sine judicio terrenæ potestatis, vel vulnerare, vel occidere, vel suas illis pecunias ^e auferre præsumat, aut bonas, quas hætenus habuerunt consuetudines immutare: præfertim in festivitatum suarum ^f celebratione, quisquâ fustibus, vel lapidibus eos nullatenus perturbet; neque aliquis ab eis coacta servitia exigat, nisi cui ipsi præterito tempore facere consueverunt. Ad hæc malorum hominum pravitate, & avaritiæ obviantes, decernimus, ut nemo cœmeterium Iudeorum mutilare, aut invadere audeat, sive obtentu ^g pecuniæ corpora humana effodere. Si quis autem hujusmodi